

Bruselj, 7.6.2019
COM(2019) 259 final

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Povzetek letnih poročil o izvajanju za operativne programe, ki jih je Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim sofinanciral v letu 2017

Povzetek letnih poročil o izvajanju za operativne programe, ki jih je Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim sofinanciral v letu 2017

1. UVOD

Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD)¹ obravnava najhujše oblike revščine v EU, kot so pomanjkanje hrane, revščina otrok in brezdomstvo. Iz sklada je na voljo skupni znesek v višini 3,8 milijarde EUR (tekoče cene). EU zagotavlja največ 85 % ustreznega financiranja za dopolnitev sredstev, ki jih dodelijo države članice, kar pomeni, da skupna vrednost sklada znaša približno 4,5 milijarde EUR. Države članice izvajajo (i) operativni program za hrano in/ali osnovno materialno pomoč (OP I) in/ali (ii) operativni program socialnega vključevanja (OP II). Hrano in/ali osnovno materialno pomoč je treba dopolniti s spremljevalnimi ukrepi, na primer z napotitvijo k socialnim službam. V skladu s členom 13(9) Uredbe (EU) št. 223/2014 (uredba o FEAD) ta povzetek temelji na informacijah iz poročil o izvajanju za leto 2017, kot jih je sprejela Komisija. Glede podatkov veljajo določene omejitve. Zlasti so bile določene vrednosti za več kazalnikov na podlagi utemeljenih ocen, pri obravnavi kumulativnih vrednosti pa je potrebna previdnost (glej tudi Prilogo). Poročila držav članic so zdaj popolnejša, vendar še vedno obstajajo nekatere vrzeli, na primer poročanje o horizontalnih načelih pogosto ne vključuje informacij o ukrepih, sprejetih za upoštevanje teh načel. Kar zadeva spremljevalne ukrepe, se je poročanje izboljšalo, vendar je njihov prispevek k cilju glede socialne vključenosti pogosto še vedno težko oceniti z uporabo predloženih dokazov, o ovirah in izzivih v zvezi z njihovim uresničevanjem pa se še ne poroča sistematično. Poročila o izvajanju so predložile vse države članice, razen Združenega kraljestva. Zaradi časovnega zamika med izvajanjem in poročanjem to zbirno poročilo vsebuje tudi informacije o poznejšem razvoju, če so na voljo.

2. NEDAVNI RAZVOJ NA RAVNI EU

Čeprav se je delež ljudi, ki jim grozita revščina ali socialna izključenost, v letu 2017 zmanjšal s 23,5 % na 22,4 %, tveganja socialne izključenosti ostajajo izziv zlasti pri otrocih, invalidih in osebah z migrantskim ozadjem. Skupno število ljudi, ki jim grozita revščina in socialna izključenost, je bilo 113 milijonov, kar je manj kot v obdobju pred krizo, vendar še vedno daleč od ciljev strategije Evropa 2020. Resna materialna prikrajšanost je dosegla novo nizko raven, vendar je v več državah članicah še vedno visoka. Brezdomstvo se je nedavno povečalo v skoraj vseh državah članicah. Tveganje revščine pri otrocih je še vedno precej večje kot pri splošnem prebivalstvu. V zvezi s tem je podpora FEAD za najbolj prikrajšane skupine v družbi z zagotavljanjem hrane in osnovnega potrošniškega blaga, kot so šolske in toaletne potrebščine, ali organizacijo dejavnosti socialnega vključevanja še vedno nepogrešljiva.

Komisija je leta 2018 sprejela ambiciozen predlog za ustanovitev Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) za naslednje programsko obdobje z združitvijo FEAD in ESS ter treh drugih instrumentov financiranja². O predlogu trenutno potekajo pogajanja s

¹ Uredba (EU) št. 223/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o Skladu za evropsko pomoč najbolj ogroženim (UL L 72, 12.3.2014, str. 1). Uredba je bila spremenjena avgusta, z revizijo finančne uredbe: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1537946431022&uri=CELEX:02014R0223-20180802>.

² Pobude za zaposlovanje mladih, Programa za zaposlovanje in socialne inovacije ter programa na področju zdravja.

sozakonodajalcema. Cilj uredbe o ESS+³, ki je podprta z oceno učinka⁴, je zagotoviti, da se sredstva v okviru deljenega upravljanja osredotočajo na ključne izzive, zlasti podpiranje načel evropskega stebra socialnih pravic in izvajanje priporočil evropskega semestra. Ob upoštevanju še vedno prisotnih izzivov, navedenih zgoraj, namerava spodbujati socialno vključenost z uporabo pomembnega deleža nacionalnih dodelitev sredstev ESF+ (vsaj 25 %) in obravnavati materialno prikrajšanost z določitvijo 4-odstotnega cilja na ravni EU in minimalno dodelitvijo sredstev v višini 2 % na državo članico. To bo zagotovilo, da se bo minimalni znesek sredstev namenil tistim, ki pomoč najbolj potrebujejo; Komisija ocenjuje, da bo podpora ostala na enaki ravni kot za sedanji FEAD. Uredba o ESS+ obravnava tudi zahtevo deležnikov po ohranitvi manj strogih zahtev za tovrstno pomoč in poenostavljeno zbiranje podatkov ter zahtev glede spremljanja in poročanja.

Strokovna skupina FEAD, ki jo sestavljajo člani organov upravljanja, se je v letih 2017 in 2018 dvakrat sestala, da bi obravnavala izvajanje programa FEAD, vključno z razvojem ukrepov za osnovno materialno pomoč (posebni cilj XI) in socialno vključevanje najbolj ogroženih (posebni cilj X) v ESS+. Na okrogli mizi so bile zagotovljene informacije o trenutnem stanju glede dopolnjevanja med FEAD in ESS. Komisija je gostila **sestanke mreže FEAD**, na katerih se je obravnavala tudi prihodnost FEAD v novem programskem obdobju. Do konca leta 2018 je bilo organiziranih 13 dogodkov za izmenjavo izkušenj in dobrih praks. Udeleženci, zlasti države članice gostiteljice, so predstavili študije primerov ter si izmenjali izzive in rešitve glede vprašanj skupnega interesa v zvezi z izvajanjem programov FEAD. Sestanki so se osredotočali zlasti na spremljevalne ukrepe ter na zmanjšanje brezdomstva in socialne izključenosti. Prvič je bil sestanek mreže združen s podelitvijo nagrad FEANTSA (Evropske zveze nacionalnih organizacij, ki delajo z brezdomci), imenovanih „Ending Homelessness Awards“ (nagrade na področju odpravljanja brezdomstva za leto 2018). V drugi polovici leta 2017 in 2018 so potekali letni sestanki s **predstavniki partnerskih organizacij na ravni EU**, ki so se osredotočali na izzive pri izvajanju ter zamisli za novo programsko obdobje in komunikacijske dejavnosti.

Vmesna ocena FEAD⁵ je potrdila, da FEAD zagotavlja pomoč najbolj ogroženim. V povprečju je v obdobju 2014–2017 zagotovil podporo 12,7 milijona ljudem na leto. Sklad je skladen z nacionalnimi skladi za odpravljanje revščine in skladi EU ter ESS in jih dopolnjuje. FEAD ima pomemben pozitiven učinek v skoraj vsaki državi članici, zlasti kar zadeva nove ciljne skupine, nove dejavnosti in večjo ozemeljsko pokritost. Eden od pomembnih učinkov je bilo povečanje zmogljivosti in profesionalizacije partnerskih organizacij. Vendar obstajajo trdni dokazi o čezmernem prenašanju⁶, ki vodijo do pretiranih zahtev, kot je zahteva, ki jo je uvedla večina držav članic, glede registracije končnih prejemnikov. Med drugim je bilo ugotovljeno, da se je treba še naprej osredotočati na najbolj ogrožene, krepiti nadaljnje sinergije z ESS in ohraniti prožno izvajanje. To je bilo obravnavano v predlogu Komisije za ESS+.

³<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/SL/COM-2018-382-F1-SL-MAIN-PART-1.PDF>.

⁴<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/SL/COM-2018-382-F1-SL-MAIN-PART-1.PDF>.

⁵ Delovni dokument služb Komisije: Vmesna ocena Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim, SWD(2019) 148, in njen povzetek, SWD(2019) 149.

⁶ Čezmerno prenašanje je izraz, ki se nanaša na države članice, ki grede pri izvajanju zakonodaje na nacionalni ravni pogosto dlje od tistega, kar zahteva zakonodaja EU. To lahko okrepi koristi, lahko pa tudi doda nepotrebne stroške za podjetja in javne organe, ti stroški pa se zmotno povezujejo z zakonodajo EU.

Leta 2017 so vse države članice, ki izvajajo OP I, izvedle strukturirane raziskave o končnih prejemnikih, kot zahteva uredba o FEAD⁷. Te raziskave so obravnavane tudi v tem poročilu. Cilj je bil dobiti vpogled v socialno-ekonomsko ozadje končnih prejemnikov, sedanji in pretekli položaj ter njihovo zadovoljstvo s pomočjo FEAD in zbrati podatke od partnerskih organizacij o razdelitvi materialne pomoči in vrsti zagotovljenih spremljevalnih ukrepov.

3. NAPREDEK PRI IZVAJANJU OPERATIVNIH PROGRAMOV

3.1. Finančno izvajanje

Na splošno se je finančno izvajanje programov FEAD leta 2017 še naprej pospeševalo. Na terenu so skupni upravičeni javni izdatki (nacionalni in na ravni EU), odobreni za podporo operacijam FEAD, znašali 637,3 milijona EUR, kar je več kot leta 2016, ko so znašali 569,5 milijona EUR, in precej več kot leta 2015 (444,2 milijona EUR). To pomeni, da so kumulativni predvideni izdatki za obdobje 2014–2017 znašali 1 973,5 milijona EUR ali 44 % vseh sredstev programov (sredstva EU in nacionalno sofinanciranje). Plačila upravičencem leta 2017 so bila nižja kot v preteklem letu (405,2 milijona EUR leta 2017 v primerjavi s 434,9 milijona EUR leta 2016), vendar nekoliko višja kot leta 2015 (395,2 milijona EUR). Podrobna finančna razčlenitev, tudi po državah članicah, je predstavljena v preglednici I k Prilogi⁸.

Velik napredek je bil dosežen na področju zahtevkov za plačila, predloženih Komisiji. Leta 2017 so države članice prijavile upravičene javne izdatke v skupni višini 475 milijonov EUR v primerjavi s 353,4 milijona EUR leta 2016 in 46,3 milijona EUR leta 2015.

Kar zadeva finančno izvajanje, je Komisija do 31. decembra 2018 plačala skupaj 955 milijonov EUR kot vmesna plačila. Takrat je finančno izvajanje, izraženo kot raven vmesnih plačil Komisije, preseglo 25 % skupnih dodeljenih sredstev za obdobje 2014–2020.

3.2. Dejansko izvajanje

Leta 2017 je 26 držav članic zagotavljalo pomoč v okviru FEAD, kar pomeni precejšen napredek v primerjavi s preteklim letom. Ciper, Madžarska in Hrvaška so začeli razdeljevati pomoč leta 2017, Portugalska pa je nadaljevala z razdeljevanjem hrane, ki je bilo ustavljeno leta 2016. Dvaindvajset od šestindvajsetih držav članic je razdeljevalo hrano in/ali osnovno materialno pomoč ter zagotavljalo spremljevalne ukrepe (OP I, glej sliko 1), štiri pa so izvajale programe socialnega vključevanja (OP II, glej sliko 1). Poleg Združenega kraljestva je bila edina država, ki leta 2017 ni zagotavljala pomoči, Romunija, ki je morala preoblikovati svoj operativni program po institucionalnih spremembah.

Več operativnih programov je bilo v letih 2017 in 2018 spremenjenih, kar kaže, da se lahko poveča učinkovitost zasnove intervencij ali posebnih ureditev za izvajanje. Spremembe so se najpogosteje nanašale na način ciljnega usmerjanja na končne prejemnike, merila upravičenosti za končne prejemnike in/ali sestavo zagotovljene hrane in materialne pomoči. Nekatere spremembe operativnih programov so bile povezane z uporabo pavšalnih stopenj, s čimer je bilo poenostavljeno upravljanje sklada. Pogosto so bile izvedene tudi druge

⁷ Člen 17(4) Uredbe (EU) št. 223/2014.

⁸ Več držav članic je posodobilo nekatere vrednosti skupnih kazalnikov vložka za leti 2015 in 2016. Zato se lahko vrednosti, sporočene v tem oddelku, razlikujejo od vrednosti, objavljenih v preteklih letih.

spremembe, za katere ni bila potrebna uradna sprememba, kot je razširitev spremljevalnih ukrepov ali njihova prilagoditev nastajajočim potrebam.

Slika 1: Vrste pomoči, zagotovljene leta 2017

OP	Vrsta pomoči	Država članica
OP I	hrana	BE, BG, CY, EE, ES, FI, FR, HU, IT, LT, MT, PL, PT, SI (14)
	osnovna materialna pomoč	AT (1)
	oboje	CZ, EL, HR, IE, LU, LV, SK (7)
OP II	socialno vključevanje	DE, DK, NL, SE (4)

Ocenjeno je bilo, da je imelo leta 2017 koristi od pomoči FEAD 12,9 milijona ljudi, kar je več od povprečja, doseženega med letoma 2014 in 2017, ki je bilo 12,7 milijona ljudi. Od vseh doseženih leta 2017 jih je več kot 12 milijonov (95 %) prejelo pomoč v hrani, približno 580 000 (4,5 %) pa osnovno materialno pomoč⁹, medtem ko jih je približno 36 600 (0,3 %) sodelovalo v programih socialnega vključevanja (OP II)¹⁰.

Štiri države članice, ki so izvajale programe socialnega vključevanja, so dosegle 25 % več posameznikov kot leta 2016. Nizozemska in Švedska sta dokazali izjemno 333- oziroma 117-odstotno povečevanje iz leta v leto s sprejetjem različnih strategij za vključevanje končnih prejemnikov v predlagane dejavnosti socialnega vključevanja (podrobneje so pojasnjene v nadaljevanju). Vse štiri so izpolnile ali presegle večino svojih letnih ciljev.

Polovica držav članic je dosegla več ljudi kot leta 2016, čeprav se je skupno število končnih prejemnikov na splošno zmanjšalo, in sicer s 16 milijonov leta 2016 na 12,9 milijona leta 2017, večinoma na račun nezagotavljanja pomoči s strani Romunije leta 2017. Leta 2016 je Romunija zagotavljala podporo 3,3 milijona ljudem, vendar je morala leta 2017 ustaviti podporo, kot je pojasnjeno zgoraj. Zmanjšanje je delno izravnalo 13 držav članic (Avstrija, Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Danska, Francija, Irska, Luksemburg, Latvija, Nizozemska, Poljska in Švedska), ki so skupaj dosegle približno 362 000 končnih prejemnikov več kot leta 2016. Poleg tega so Ciper, Madžarska, Hrvaška in Portugalska leta 2017 začeli zagotavljati pomoč, s čimer se je skupno število doseženih ljudi povečalo za dodatnih 340 000 ljudi. Irska, ki je do leta 2016 zagotavljala samo pomoč v hrani, je leta 2017 zagotovila osnovno materialno pomoč približno 5 000 posameznikom.

Otroci so predstavljali 30 % od 12,9 milijona ljudi, ki so leta 2017 prejeli hrano, osnovno materialno pomoč ali pomoč pri socialnem vključevanju. To pomeni, da so podporo prejeli 4 milijoni otrok. Tako kot v preteklih letih je bila približno polovica vseh, ki so prejeli pomoč, žensk (6 milijonov). 10 % je bilo migrantov, oseb tujega rodu ali manjšin (1,1 milijona ljudi). Poleg tega je bilo 8 % končnih prejemnikov oseb, starih 65 let ali več (1 milijon), 3 % invalidov (433 000) in 3 % brezdomcev (370 000).

Ocenjeno število brezdomcev, ki so prejeli pomoč FEAD, se je leta 2017 povečalo za 71 %, tj. na več kot 370 000. Približno dve tretjini dodatnih doseženih brezdomcev sta bili v Italiji, ki je razširila svoj program zagotavljanja pripravljenih obrokov, da bi dosegla več ljudi. Tudi Belgija in Češka sta močno povečali število doseženih brezdomcev, in sicer Belgija s

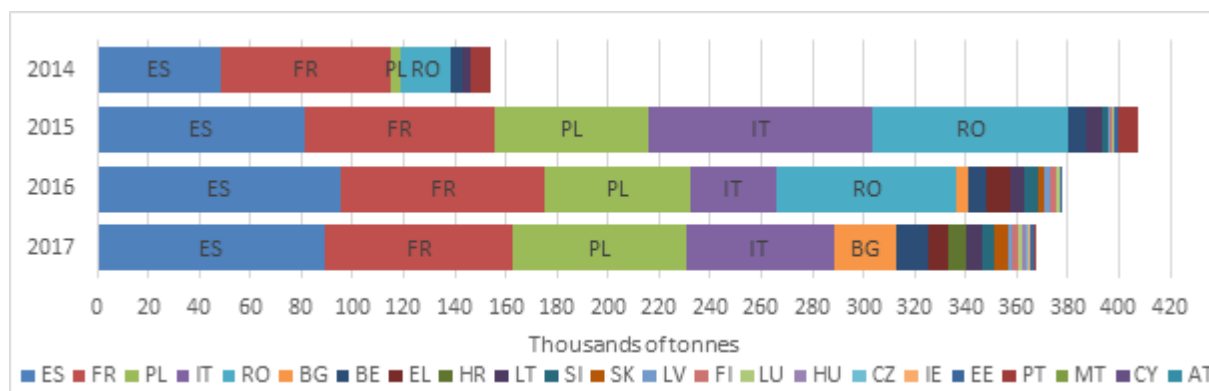
⁹ V operativnih programih, v okviru katerih se zagotavljata obe obliki pomoči, lahko obstaja določena stopnja prekrivanja, saj se lahko isti ljudje štejejo več kot enkrat.

¹⁰ Predstavljeni podatki so temeljili na ocenah partnerskih organizacij. Možno je, da so se končni prejemniki šteli več kot enkrat.

pomočjo v hrani, Češka pa s pomočjo v hrani in osnovno materialno pomočjo. Bolgarija, Irska, Latvija, Švedska in Slovaška so prav tako poročale o povečanjih v tej ciljni skupini, Hrvaška, Madžarska in Portugalska pa so jim prvič začele zagotavljati pomoč z uporabo sredstev FEAD leta 2017¹¹.

OP I – pomoč v hrani

V večini držav članic se je količina zagotovljene hrane povečala, kljub splošnemu zmanjšanju skupne količine hrane, razdeljene leta 2017, ki se je v primerjavi z letom 2016 zmanjšala za 3 %; to se je zgodilo zlasti zato, ker Romunija leta 2017 ni zagotavljala pomoči v hrani. Leta 2017 je pomoč v hrani zagotavljalo 21 držav članic. Pet držav članic (Španija, Francija, Poljska, Italija in Bolgarija) je bilo odgovornih za 85 % celotne količine hrane, zagotovljene leta 2017 (glej sliko 2). Dve tretjini pomoči v hrani so sestavljali mlečni izdelki ter moka, kruh, krompir in drugi škrobni proizvodi. Največja povečanja v tonah hrane, razdeljene leta 2017, so bila v Italiji in Bolgariji, ki sta razširili program pomoči v hrani. Razdelili sta 24 000 oziroma 19 000 ton več hrane kot leta 2016. Irska je z vključitvijo dodatnih živil in partnerskih organizacij v program štirikratno povečala količino hrane, ki je bila razdeljena leta 2017 (dodatnih 623 ton). Druge države članice, vključno z Belgijo, Ciprom, Češko, Hrvaško, Madžarsko, Litvo, Latvijo, Poljsko, Portugalsko in Slovaško, so prav tako povečale količino zagotovljene hrane.

Slika 2: Pomoč v hrani, zagotovljena v obdobju 2014–2017 (v tisoč tonah)

Vir: skupni kazalnik učinka FEAD (ID 11), 2014–2017.

Večina držav članic, ki je zagotavljala pomoč v hrani, se je odločila, da bo razdelila sklop živil za porabo doma, najpogosteje v obliki ene ali več vrst standardiziranih paketov hrane. To je vključevalo Bolgarijo, Belgijo, Češko, Estonijo, Španijo, Madžarsko, Litvo, Latvijo, Malto, Poljsko, Portugalsko in Slovaško. V drugih državah članicah so partnerske organizacije prilagodile pomoč potrebam ciljnih skupin (Finska, Hrvaška, Irska in Slovenija). Nekatere države članice so zagotavljale tudi pripravljene obroke otrokom v šolah (Ciper, Češka, Hrvaška in Italija) ali brezdomcem (Finska, Madžarska, Italija, Latvija, Poljska in Slovaška). Pomoč v hrani, ki so jo zagotavljale partnerske organizacije v Bolgariji, na Cipru, Madžarskem in v Španiji, je bila v celoti financirana s sredstvi FEAD. V drugih državah članicah so partnerske organizacije dopolnjevale pomoč v hrani s prehrabnimi proizvodi, financiranimi ali podarjenimi iz drugih virov.

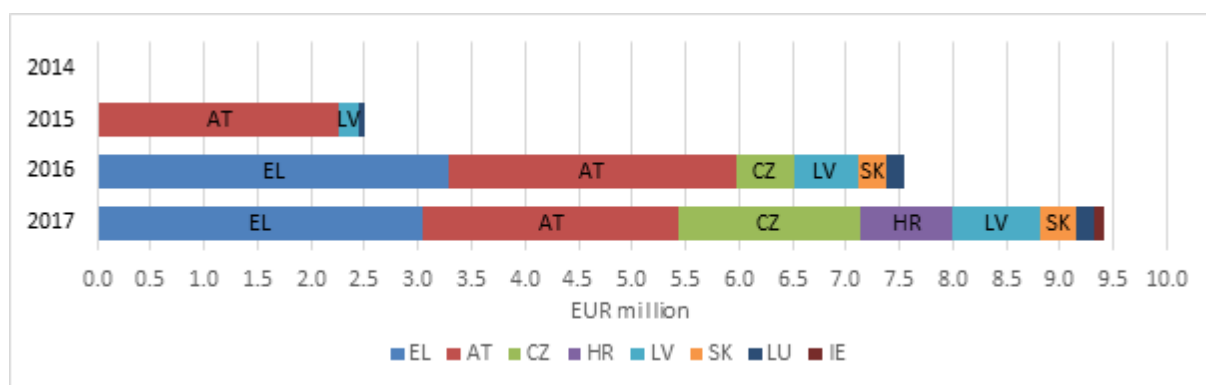
OP I – osnovna materialna pomoč

¹¹ FR ni predložila ocene za kazalnik 14f (brezdomci).

Leta 2017 so države članice razdelile 25 % več osnovne materialne pomoči kot leta 2016 (9,4 milijona EUR). Države članice, ki so razdelile osnovno materialno pomoč, so bile: Avstrija, Češka, Grčija, Hrvaška, Irska, Luksemburg, Latvija in Slovaška. Večina osnovnih dobrin je bila razdeljena v treh državah članicah: v Avstriji, na Češkem in v Grčiji (glej sliko 3). Vse države članice, razen Avstrija, so osnovno materialno pomoč zagotavljale poleg pomoči v hrani. Znatno povečanje osnovne materialne pomoči je bilo večinoma rezultat povečanja količine, ki jo je zagotovila Češka, za 1,1 milijona EUR, da bi zadovoljila potrebe najbolj ogroženih oseb v državi. Poleg tega sta Hrvaška in Irska, ki sta osnovno materialno pomoč prvič zagotovili leta 2017, dodali približno 1 milijon EUR več skupni vrednosti dobrin. Vrednost razdeljenih dobrin se je zvišala tudi v Latviji in na Slovaškem. Vendar pa sta Avstrija in Grčija razdelili 530 000 EUR manj kot v letu 2016.

Države članice so šolske potrebščine in higienske izdelke razdelile večinoma družinam z otroki. Češka, Hrvaška in Slovaška so se prav tako osredotočale na brezdomce ter jim zagotavljale higienske izdelke in druge potrebščine. Med dobrinami, zagotovljenimi družinam z otroki, so bili pisarniški material in šolske potrebščine (Avstrija, Hrvaška, Irska in Latvija) ter šolske torbe (Avstrija, Hrvaška in Latvija). Latvija in Slovaška sta vključili tudi izdelke za osebno higieno, Hrvaška pa oblačila in pripomočke za dojenčke, športno opremo in športna oblačila. Brezdomci so večinoma prejeli izdelke za osebno higieno. Na Češkem so prejeli tudi pripomočke za kuhanje, oblačila in gospodinjsko perilo, na Hrvaškem pa spalne vreče/odeje in gospodinjsko perilo.

Slika 3: Skupna denarna vrednost osnovne materialne pomoči v obdobju 2014–2017 (v milijonih EUR)

Vir: skupni kazalnik učinka FEAD (ID 15), 2014–2017. Opomba: osnovna materialna pomoč leta 2014 ni bila razdeljena.

Države članice so opredelile upravičene končne prejemnike bodisi prek organov upravljanja, ki uporabljajo podatke o socialni varnosti, bodisi prek partnerskih organizacij, ki uporabljajo svoje znanje in razumevanje socialno-ekonomskega položaja in potreb ciljnih skupin. To je v skladu s pravno podlago programa FEAD, saj o načinu opredelitve najbolj ogroženih odločajo posamezne države članice, in sicer na podlagi objektivnih meril in v posvetovanju z deležniki. V nekaterih državah članicah (Italija, Litva, Latvija in Slovenija) je organ upravljanja zahteval, da končni prejemniki izpolnijo obrazec, da bi bili upravičeni. Druge države članice so uporabljale drugačne metode. V Luksemburgu je strokovnjak ocenil končne prejemnike za vsak primer posebej, na Finskem pa so partnerske organizacije organizirale večinoma „odprte dogodke za razdeljevanje“ in zagotavljale hrano vsem, ki so zaprosili zanje. Pripravljeni obroki za brezdomce so se običajno zagotovili vsem, ki so prosili zanje ali prišli na mesto razdeljevanja (Finska, Madžarska, Italija, Latvija, Poljska in Slovaška).

OP I – spremljevalni ukrepi

Države članice so poročale, da so spremljevalni ukrepi, zagotovljeni skupaj s hrano in/ali osnovno materialno pomočjo, prispevali k večjemu socialnemu vključevanju najbolj ogroženih. Strukturirana raziskava o končnih prejemnikih je pokazala, da so bili na primer v Italiji pomoč v hrani in spremljevalni ukrepi bistveni za marginalizirane ljudi in njihove družine. Prejeta pomoč ni bila namenjena le zadovoljevanju njihovih osnovnih potreb in zagotovitvi pomoči, ampak je tudi utrla pot socialnemu vključevanju. V Bolgariji je raziskava pokazala, da se je s spremljevalnimi ukrepi povečala obveščenost končnih prejemnikov o socialnih in zdravstvenih storitvah. Okrepila se je tudi njihova sposobnost upravljanja družinskega proračuna, nekateri končni prejemniki pa so po vključitvi v program našli zaposlitev. Poleg tega je na 12. sestanku mreže FEAD oktobra 2018 potekala pomembna izmenjava dobrih praks z organi ali partnerskimi organizacijami sedmih držav članic, ki so predstavili in si izmenjali svoje ustrezne pristope.

Večina držav članic je zagotovila več kot tri vrste spremljevalnih ukrepov, nekaj pa se jih je odločilo, da se bodo osredotočile na eno ali dve dejavnosti. Med spremljevalnimi ukrepi, izvedenimi v letu 2017, so bili¹²:

- **storitve socialnega svetovanja/psihosocialne storitve** (Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Estonija, Francija, Hrvaška, Madžarska, Latvija, Slovenija in Slovaška), kot sta brezplačna psihološka podpora za otroke v javnih šolah (če jo zahtevajo starši/skrbniki) ali svetovanje o težkih življenjskih okoliščinah;
- **svetovanje glede prehrane/nasveti o zdravi prehrani** (Belgija, Bolgarija, Češka, Estonija, Finska, Francija, Hrvaška, Luksemburg, Latvija, Malta, Poljska, Portugalska, Slovenija in Slovaška), vključno z nasveti o pripravi, shranjevanju in recikliranju hrane ter organizacijo kuharskih delavnic in tečajev za spodbujanje zdravega prehranjevanja;
- **finančno svetovanje/podpora za upravljanje proračuna** (Belgija, Bolgarija, Češka, Estonija, Hrvaška, Latvija, Malta, Poljska, Slovenija in Slovaška) za pomoč, na primer, pri zmanjševanju dolgov končnih prejemnikov;
- **napotitev k drugim javnim institucijam ali nevladnim organizacijam za socialne in zdravstvene storitve**, ki jih zagotavljajo (Avstrija, Belgija, Bolgarija, Češka, Estonija, Španija, Finska, Francija, Hrvaška, Italija, Luksemburg in Latvija);
- **družabne in prostočasne dejavnosti** (Estonija, Finska, Francija, Litva, Luksemburg, Latvija, Malta in Slovenija), kot so družabni dogodki s postreženo hrano, kulturne dejavnosti in organizirane počitnice, poletni kampi za otroke, praznovanje pusta/božiča in športne dejavnosti;
- **izobraževalne dejavnosti in usposabljanja/programi za pridobivanje znanj in spretnosti** (Estonija, Španija, Francija, Latvija in Slovenija), vključno z vključevanjem na trg dela, učenjem jezikov ali delavnicami o tem, kako spodbujati učenje otrok;
- **različne gospodinjske spretnosti** (Belgija, Francija, Hrvaška, Luksemburg, Latvija, Malta, Poljska in Slovenija), večinoma kuhanje, pa tudi čiščenje, šivanje, recikliranje itd., ter
- **druge storitve/dejavnosti**, vključno z zagotavljanjem nasvetov o tem, kaj storiti v nujnem primeru/primeru nesreče (Bolgarija), organizacijo dejavnosti na področju energije iz obnovljivih virov (Luksemburg in Malta) in zagotavljanjem pravnih nasvetov (Slovenija).

¹² V Belgiji, na Cipru, v Estoniji, na Finskem, v Franciji, Litvi, na Malti in v Romuniji spremljevalne ukrepe ni financiral FEAD.

Po mnenju nekaterih držav članic so bili spremljevalni ukrepi zlasti pomembni za določene skupine med najbolj ogroženimi. Na primer, za otroke, stare 15 let ali manj (Avstrija), otroke v javnih šolah (Ciper), samohranilce ali velike družine (Litva), socialno prikrajšane starejše (Češka) in tiste, ki so bili bolj izolirani, ker so imeli mobilnostne ali zdravstvene težave in/ali nizko raven zaupanja v uradne ustanove (Slovaška). V teh primerih je bil namen dejavnosti povezati navedene skupine oseb z določenimi socialnimi ali zdravstvenimi službami, ki bi jim lahko nadalje pomagale. Poleg tega so lahko v nekaterih državah članicah partnerske organizacije z zagotavljanjem spremljevalnih ukrepov zbrale informacije o potrebah končnih prejemnikov in izboljšale pomoč, ki jim je bila zagotovljena (Malta in Slovaška).

OP II – socialno vključevanje

V letu 2017 so pomoč za socialno vključevanje zagotavljale štiri države članice: Nemčija, Danska, Nizozemska in Švedska. Po težavnem začetku leta 2016 je bil projekt „Elderly in the neighbourhood“ (Starejši v sosedstvu), ki se je izvajal na Nizozemskem, leta 2017 zelo uspešen. Njegov namen je bil zmanjšati socialno izključenost med prikrajšanimi starejšimi. Po poglobitvi stikov s ciljno skupino je Nizozemski uspelo vključiti trikrat več posameznikov kot v letu 2016. Najpomembneje pa je, da je bilo po enem letu sodelovanja v programu približno 52 % doseženih starejših še vedno vključenih, 39 % jih je navedlo, da so izboljšali svojo socialno mrežo, 43 % pa jih je okrepilo svoja digitalna in finančna znanja in spretnosti.

Nemčija je bila še posebno učinkovita pri doseganju novoprispelih odraslih (večinoma iz romske skupnosti) in brezdomcev ter pri izboljševanju njihovega dostopa do ukrepov za svetovanje in podporo. Več kot 80 % doseženih novoprispelih odraslih in brezdomcev je lahko po sodelovanju v dejavnostih socialnega vključevanja v letu 2017 izkoristilo socialne storitve. Dober napredek je bil dosežen tudi v zvezi s ciljno skupino novoprispelih otrok v starosti, ko obiskujejo vrtec, in njihovih staršev, vendar bodo za doseg cilja 19 700 otrok in staršev do leta 2020 potrebni dodatni ukrepi.

Nemčija je izboljšala življenjske razmere brezdomcev, tako da jim je omogočila dostop do zavetišč in socialnih delavcev. Do leta 2017 je sodelovala s 958 posamezniki, ki so predstavljali 68 % cilja, določenega za programsko obdobje 2014–2020 (1 400). 15 % brezdomcev več, kot je bilo pričakovano, je izkoristilo socialne storitve, ki so bile na voljo v okviru programa.

Na Švedskem se je število mobilnih državljanov EU/EGS v tranzitu leta 2017 podvojilo (s 505 leta 2016 na 1 097). Švedska se je osredotočala na dejavnosti za spodbujanje vključevanje v skupnost, kot sta zagotavljanje informacij o lokaciji zavetišč ter zakonskih pravicah in obveznostih migrantov ter ponujanje prevajalskih storitev in nasvetov v zvezi z zdravjem. Kar zadeva slednje, je 64 % doseženih ljudi navedlo, da so lahko zaradi prejete pomoči bolj skrbeli za svoje zdravje in higieno.

Ovire pri izvajanju

Skrbno spremljanje programa in tesno sodelovanje, vzpostavljeno med organi in partnerskimi organizacijami, sta pomagala premostiti številne ovire, ki so se pojavile. Ocene in raziskave, izvedene v letu 2017, so prav tako pomagale opredeliti težave in so državam članicam zagotovile koristne informacije za njihovo odpravo.

Ovire, s katerimi so se srečevale države članice, so bile večinoma:

- (i) težave pri sodelovanju s končnimi prejemniki in/ali zbiranjem informacij od njih zaradi zakonskih ovir, kulturnih razlik in tveganja stigmatizacije (Nemčija, Danska, Italija, Nizozemska, Švedska in Slovaška);
- (ii) zapleteni postopki za oddajo javnega naročila in/ali sistemi nadzora, ki so povzročali zamude pri razdeljevanju, in/ali zahtevni postopki (Španija, Francija, Italija, Luksemburg in Portugalska);
- (iii) nezadostna zmogljivost partnerskih organizacij, ki jim je preprečevala, da bi pogostejše/širše razdeljevale pomoč ali sodelovale v programu (Estonija, Španija in Portugalska);
- (iv) slaba kakovost ali pomanjkanje nekaterih dobrin (Estonija, Španija in Francija);
- (v) težave pri načrtovanju in logistiki razdeljevanja pomoči, ki so v nekaterih primerih povzročile zapoznelo razdeljevanje ali nerazdelitev dobrin (Latvija, Malta, Poljska in Slovaška);
- (vi) pritožbe končnih prejemnikov v zvezi s težo paketov hrane, omejeno raznolikostjo, pomanjkanjem nekaterih dobrin in pomanjkanjem informacij o času/kraju razdeljevanja (Belgija, Španija, Finska in Malta) ter
- (vii) težave z zbiranjem podatkov o spremljanju s strani organov upravljanja ali partnerskih organizacij, zaradi katerih so morale države članice posodobiti vrednosti nekaterih kazalnikov, sporočenih v letih 2015 in 2016 (Madžarska, Hrvaška, Španija, Nemčija, Danska in Švedska).

Dve državi članici sta se srečevali z drugimi ovirami, ki so vplivale na skupno količino razdeljene hrane in skupno število končnih prejemnikov v letu 2017. V Romuniji je bilo razdeljevanje hrane leta 2017 prekinjeno zaradi institucionalnih sprememb in poznejšega preoblikovanja operativnega programa. Portugalska je leta 2017 nadaljevala razdeljevanje hrane, vendar samo novembra, in je lahko pokrila le celinski del države, ne pa tudi avtonomnih regij.

Nekaj držav je poročalo o zmanjšanju števila končnih prejemnikov, ki je bilo posledica znižanja stopenj revščine; to je pozitivna novica, vendar revščina še vedno predstavlja izziv – v nekaterih primerih je država spremenila parametre, ki se uporabljajo za opredelitev revščine in/ali upravičenost do pomoči FEAD (Estonija, Latvija, Slovenija in Slovaška).

Horizontalna načela

Države članice so menile, da se Evropski socialni sklad (ESS) in FEAD vzajemno krepi in/ali dopolnjujeta. Bolgarija je poročala, da so programi FEAD in ESS prispevali k doseganju ciljev strategije Evropa 2020 glede zmanjšanja revščine in socialne izključenosti v EU. Na Češkem so številne partnerske organizacije FEAD sodelovale tudi v projektih, ki so se financirali iz ESS, in menile, da so se njihove dejavnosti medsebojno dopolnjevale. Poleg tega je bilo dopolnjevanje s pobudami, ki so se financirale iz ESS, v številnih primerih rezultat spremljevalnih ukrepov (npr. napotitev končnih prejemnikov k dejavnostim ESS). V Avstriji, na Cipru, Češkem, v Estoniji, na Hrvaškem, Madžarskem, v Italiji, Luksemburgu, na Malti in v Sloveniji so koordinacijske/delovne skupine zagotavljale dopolnjevanje programa z ESS. Danska, Nemčija, Finska, Francija in Latvija so imele vzpostavljene druge oblike usklajevanja. Ti mehanizmi so zagotovili trdne temelje za usklajevanje in preprečevanje morebitnega dvojnega financiranja. Na primer, v Nemčiji se je leta 2017 eden od projektov FEAD prenehal izvajati zaradi novega projekta ESS, namenjenega isti skupini ljudi.

Nekatere države članice so sprejele celovite pristope k enakosti spolov in nediskriminaciji ter so obravnavale to horizontalno načelo v različnih fazah projektnega cikla¹³. Vse države članice so na primer zagotovile, da je pomoč temeljila zgolj na potrebah in da ni bilo diskriminacije na podlagi spola, etnične pripadnosti itd. Poleg tega so nekatere države članice pripravile smernice ali delavnice o enakosti spolov in nediskriminaciji za partnerske organizacije (Nemčija in Latvija), pri čemer so pri izbiri partnerskih organizacij ali zaposlenih uporabile pristop, ki upošteva vprašanje spolov (Danska, Hrvaška in Slovaška) in/ali upoštevale posebne potrebe ciljnih skupin, kot so samohranilci ali invalidi (Češka, Španija, Madžarska, Malta, Poljska, Švedska in Slovaška).

Na Slovaškem je bila enakost spolov sestavni del vseh faz projekta. Sprejeti ukrepi so vključevali: (i) izbiro zaposlenih (brez diskriminacije na podlagi spola, starosti, etnične pripadnosti, vere ali telesne okvare); (ii) obveznosti partnerskih organizacij (spoštovati morajo enakost spolov v celotnem obdobju izvajanja) ter (iii) izbiro hrane in osnovne materialne pomoči ob upoštevanju posebnih potreb končnih prejemnikov, na podlagi spola, starosti in družinskih razmer.

Za zmanjšanje količine odpadne hrane so nekatere države članice (zlasti Bolgarija, Estonija, Španija, Italija, Litva, Latvija, Malta, Poljska in Slovenija) razdeljevale hrano z dolgim rokom trajanja in prerazporedile presežno hrano drugim (dobrodelnim) organizacijam ali dodatnim končnim prejemnikom¹⁴. Druge države članice so se osredotočale na zmanjševanje razdeljevanja neželenih izdelkov z zagotavljanjem, da je bila izbira dobrin prilagojena potrebam in okusom ciljnih skupin (Ciper, Irska, Portugalska in Slovaška). Poleg tega je bilo v Luksemburgu in na Hrvaškem 34 % oziroma 4 % razdeljene hrane podarjene. Delež podarjene hrane, ki se uporablja v programu, je še vedno majhen, vendar se lahko zaradi dodatnih poenostavitev, ki so začela veljati avgusta 2018, pričakujejo izboljšave.

Nekatere države članice so upoštevale širše podnebne in okoljske vidike. Odločile so se za trajnostne materiale (Avstrija, Češka, Luksemburg in Poljska), si prizadevale za zmanjšanje emisij iz prometa in emisij ogljika (Finska, Madžarska, Luksemburg in Latvija), določile okoljske zahteve za dobavitelje (Francija in Hrvaška) in/ali organizirale izobraževalne delavnice za končne prejemnike o okoljskih vprašanjih (Belgija, Latvija in Poljska).

V večini držav članic so bile vrste hrane, ki je bila razdeljena končnim prejemnikom, izbrane v posvetovanju s strokovnjaki za prehrano in/ali partnerskimi organizacijami¹⁵. Pri sprejemanju odločitev so se upoštevale tudi potrebe in prehranjevalne navade končnih prejemnikov. Da bi države članice pomagale končnim prejemnikom vzpostaviti uravnoteženo prehrano, so številne med njimi ponujale hrano z nizko vsebnostjo ogljikovih hidratov, soli, sladkorja in maščobe ter visoko vsebnostjo beljakovin, vlaknin, vitaminov in mineralov (Bolgarija, Češka, Španija, Hrvaška, Litva, Portugalska, Slovenija in Slovaška). Poleg tega je morala v Litvi hrana, izbrana za razdeljevanje, izpolnjevati nacionalne predpise o hranilni vrednosti in primernosti za razdeljevanje. Veliko držav članic je s spremljevalnimi ukrepi zagotavljajo tudi kuharske tečaje/delavnice za končne prejemnike (Belgija, Francija, Hrvaška, Luksemburg, Latvija, Malta, Poljska in Slovenija) in/ali nasvete o zdravi in uravnoteženi prehrani (Belgija, Bolgarija, Češka, Estonija, Finska, Francija, Hrvaška, Luksemburg, Latvija, Malta, Poljska, Slovenija in Slovaška).

¹³ Člen 5(11) Uredbe (EU) št. 223/2014.

¹⁴ Člen 5(13) Uredbe (EU) št. 223/2014.

¹⁵ Člen 5(13) Uredbe (EU) št. 223/2014.

ES je izvedla temeljito oceno zagotovljene hrane, da bi zagotovila, da so razdeljene dobrine končnim prejemnikom pomagale vzpostaviti zdravo in uravnoteženo prehranjevanje. Hrana je morala izpolnjevati več zahtev, kot so: (i) zadovoljevati prehranske potrebe končnih prejemnikov; (ii) prispevati k raznoliki prehrani; (iii) zadostiti potrebam telesa po energiji in ohranjati ustrezno ravnovesje; (iv) zmanjšati pomanjkanje hranilnih snovi pri prebivalstvu, deležnemu pomoči, in (v) pokriti potrebe določenih skupin prebivalstva (otroci), ki so najbolj ranljive. Poleg tega je morala naročena hrana izpolnjevati fizikalne, kemijske in mikrobiološke zahteve ter zahteve glede onesnaževal in označevanja. Hrana je bila izbrana v posvetovanju s strokovnjaki za prehrano.

Strukturirane raziskave o končnih prejemnikih

Raziskave o končnih prejemnikih, ki so jih države članice, ki so izvajale OP I, izvedle leta 2017, so pokazale, da je pomoč, ki jo je zagotovil FEAD, prinesla spremembe za gospodinjstva končnih prejemnikov. Končni prejemniki so na splošno menili, da je prejeta pomoč prinesla spremembe zanje ali druge člane gospodinjstva. To je veljalo na primer za 75 % končnih prejemnikov v Belgiji, 93 % v Estoniji, 93 % na Finskem, 87 % na Irskem, 76 % na Hrvaškem in 73 % na Slovaškem. Poleg tega je večina navedla, da prejšnje leto sami ali njihovo gospodinjstvo niso mogli kupovati dobrin, ki jih je razdeljeval FEAD. To je veljalo na primer za 64 % končnih prejemnikov v Estoniji, 60 % na Finskem, 52 % v Luksemburgu in 80 % na Slovaškem.

Raziskave so pokazale, da so se v večini držav članic spremljevalni ukrepi šteli za koristne ali zelo koristne; obstajala je tudi pozitivna povezava med zagotavljanjem spremljevalnih ukrepov in splošnim zadovoljstvom s FEAD. Raziskave so tudi pokazale, da je bila večina končnih prejemnikov programa državljanov držav članic, v katerih je bila razdeljena pomoč (90 % na Finskem, 67 % v Franciji, 70 % v Italiji, 87 % v SI), razen v Luksemburgu, kjer so bili končni prejemniki večinoma tuji državljani. Nekaj držav članic je tudi poročalo, da je večina ljudi, ki so prejeli pomoč leta 2017, prejela pomoč FEAD tudi v preteklih letih (to jih je navedlo 85 % v Estoniji, 96 % v Španiji, 76 % na Finskem in 81 % v Franciji).

Raziskave so se uporabljale tudi za opozarjanje na nekatera področja, na katerih so potrebne izboljšave razdeljevanja pomoči, na primer, kar zadeva količino in raznolikost zagotovljene hrane ter način njenega razdeljevanja končnim prejemnikom. V Španiji so končni prejemniki zaprosili za večjo raznolikost hrane, v skladu z njihovo kulturno raznolikostjo. V Estoniji so nekateri končni prejemniki poročali, da so imeli težave pri pridobivanju pomoči v hrani zaradi teže paketov hrane ali razdalje od centrov za razdeljevanje. V Italiji so partnerske organizacije opozorile na veliko upravno breme, ki je izhajalo iz dela s prostovoljci pri zagotavljanju pomoči.

Ocene

Države članice, ki so izvajale OP II, so izvedle ocene ali raziskovalne študije o programu, da bi ocenile sistem pomoči in dobile vpogled v položaj različnih ciljnih skupin. Nemčija je proučila začetni položaj ciljnih skupin in vpliv podpore, ki jo je zagotavljal FEAD, nanj. Rezultati so se uporabili za pripravo drugega kroga financiranja FEAD.

Nekatere države članice, ki so izvajale OP I, so dopolnile strukturirano raziskavo o končnih prejemnikih z drugimi ocenami ali raziskovalnimi študijami. Francija je

primerjalno študijo programa, ki je pokazala, da sta Francija in Češka zagotavljali najbolj raznoliko hrano končnim prejemnikom, izvedla v šestih državah članicah. Litva je izvedla celovito oceno programa, ki se je uporabila za opredelitev nekaterih področij, na katerih so potrebne izboljšave, vključno s potrebo po okrepitvi dopolnjevanja programa z nacionalnimi politikami trga dela ter zdravstvenimi in socialnimi politikami ter potrebo po spodbujanju izmenjave dobrih praks med partnerskimi organizacijami.

4. SKLEPNA UGOTOVITEV

Program FEAD je bil leta 2017 na dobri poti, kar zadeva izvajanje na terenu. Večina držav članic je imela vzpostavljen uveljavljen in ustrezno delujoč program, ki so ga organi upravljanja stalno pregledovali in izboljševali. Zagotavljanje osnovne materialne pomoči, ki je bilo na začetku v zaostanku, se je nedavno izkazalo za drugi najpomembnejši element podpore v okviru OP I. Pri določenih ciljnih skupinah in zlasti brezdomcih je bilo doseženo večje število ljudi kot prej. Vendar so bile nekatere države članice do leta 2017 še vedno v začetni fazi izvajanja in/ali so se srečevale z zamudami pri razdeljevanju, zaradi česar so se številke o razdeljeni pomoči v hrani v celoti zmanjšale.

Po štirih letih izvajanja številni od najbolj ogroženih ljudi v EU prejemajo učinkovito pomoč. FEAD kljub svojemu omejenemu proračunu dopolnjuje nacionalna prizadevanja za odpravo materialne prikrajšanosti ter boj proti revščini in socialni izključenosti. Splošno zmanjševanje tveganja revščine v EU kaže, da je bil pri doseganju ciljev strategije Evrope 2020 dosežen precejšen napredek. V nekaterih državah članicah je to vplivalo na način opredelitve upravičenosti končnih prejemnikov. Podpora FEAD je leta 2017 glede na podatke in ocene partnerskih organizacij dosegla skupaj 12,9 milijona ljudi.

V veliko primerih je FEAD uspel doseči posebne skupine med najbolj ogroženimi, tj. skupine, ki sicer ne bi prejele nobene pomoči. To velja na primer za ljudi, ki ne prejemajo državne pomoči, ker so tik nad pragom revščine, ali ljudi, ki jih je težje doseči, ker so brezdomci, invalidi, živijo na oddaljenih območjih ali ne govorijo lokalnega jezika. V zvezi s tem je ključna vloga partnerskih organizacij, saj imajo znanje in izkušnje, potrebne za doseganje teh skupin in zagotavljanje ustrezne podpore tem skupinam. V vmesni oceni je bilo poudarjeno dejstvo, da jim je FEAD pomagal, da so postale bolj strokovne.

Spremljevalni ukrepi, tj. inovativni element FEAD, so v primerjavi z njegovim predhodnim skladom postali bolj prepoznavni in bolj izpopolnjeni. Omogočajo dopolnjevanje osnovne pomoči v hrani in osnovne materialne pomoči z namenskimi nasveti in smernicami ter osredotočene dejavnosti socialnega vključevanja, kar prinaša jasnejši pristop k vključevanju. To je neodvisno od tega, ali se financirajo iz FEAD ali ne. Pozitivno vlogo spremljevalnih ukrepov so potrdile tudi strukturirane raziskave.

Prožnost FEAD, ki državam članicam (in partnerskim organizacijam) omogoča sprejemanje odločitev glede tega, kako in kdaj doseči ciljne skupine, je bila ključna za vzpostavitev odnosov vzajemnega zaupanja s končnimi prejemniki. V več državah članicah, zlasti v tistih, ki izvajajo dejavnosti socialnega vključevanja, so partnerske organizacije potrebovale čas, da so dosegle ciljne skupine in z njimi vzpostavile pozitiven odnos. Potrebne so bile različne strategije, partnerske organizacije pa so se morale prilagoditi različnim razmeram. Stalna izmenjava dobrih praks v mreži FEAD in strokovni skupini FEAD ter posvetovanja s partnerskimi organizacijami na ravni EU in nacionalni ravni so pomagali dodatno izboljšati zmogljivost partnerskih organizacij za doseganje ciljnih skupin. Strukturirane raziskave o končnih prejemnikih so bile prav tako temeljnega pomena pri

omogočanju državam članicam, da opredelijo pomanjkljivosti in prednosti programa ter da bolje spoznajo ciljne skupine.

Več držav članic je izvedlo pomembne prilagoditve programa, da bi postal učinkovitejši in da bi zagotovile večji vpliv na ciljne skupine, vendar še vedno obstajajo področja, ki jih je treba izboljšati. Države članice so sprejele dolgoročno načrtovanje programov, reorganizirale partnerske organizacije in/ali postopek razdeljevanja ter redno zbirale povratne informacije od končnih prejemnikov. Nekatere so izvedle tudi revizije in ocene programa. Poleg tega je več držav članic povečalo financiranje za tekoče projekte, za katere se je izkazalo, da dobro delujejo (namesto da bi začele nove projekte), povečalo število ali razširilo vrsto zajetih ciljnih skupin, izboljšalo ali razširilo vrste dobrin, ki se zagotavljajo končnim prejemnikom, ter poiskalo nove načine za sodelovanje s končnimi prejemniki in povečanje njihovega zaupanja. Države članice bi morale obravnavati preostale pomanjkljivosti, povezane s celovitostjo letnega poročanja, stalne pomisleke glede razdeljevanja in s tem povezana vprašanja finančnega izvajanja, tudi z namenskimi letnimi pregledovalnimi sestanki.